ОТГОВОРНИ ДНЕС. СИГУРНИ ЗА УТРЕ.

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ

ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД И ЗДРАВНООСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ ЗА ЛИЦАТА, КОИТО НЕ ПОДЛЕЖАТ НА ОСИГУРЯВАНЕ НА ДРУГО ОСНОВАНИЕ ПО ЗАКОНА ЗА ЗДРАВНОТО ОСИГУРЯВАНЕ

Кръгът на лицата, подлежащи на задължително здравно осигуряване, е определен в чл. 33 от ***Закона за здравното осигуряване*** (ЗЗО). Доходите, сроковете и начинът за внасянето на здравноосигурителните вноски са определени в чл. 40 от ЗЗО. Лицата, които не подлежат на осигуряване по реда на ал. 1, 2 и 3 на чл. 40 от ЗЗО, се осигуряват на основание ал. 5 на чл. 40 от закона.

Съгласно чл. 40, ал. 5 от ЗЗО *лицата, които не подлежат на осигуряване по ал. 1, 2 и 3, са длъжни да:*
1. внасят осигурителни вноски върху осигурителен доход не по-малък от половината от минималния размер на осигурителния доход за самоосигуряващите се лица, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване - до 25-о число на месеца, следващ месеца, за който се отнасят, и извършват годишно изравняване на осигурителния доход съгласно данните от данъчната декларация като окончателните осигурителни вноски се внасят в срока за нейното подаване;
2. подават декларация в срок до 25-о число на месеца, следващ месеца на възникване на това обстоятелство, по ред, определен с наредба на министъра на финансите, в която посочват, че ще се осигуряват по реда на т. 1 и избрания осигурителен доход.

лица, които не подлежат на осигуряване по реда на чл. 40, ал. 1, 2 и 3 от ЗЗО

доход, върху който се внасят вноските:	**размер на вноските:**	**срок за внасяне на вноските:**
не по-малък от половината от минималния размер на осигурителния доход за самоосигуряващи се лица, определен със ***Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване*** (ЗБДОО) – и годишно върху доходите, подлежащи на данъчно облагане, съгласно данните от данъчната декларация по чл. 50 от ЗДДФЛ	определен със ЗБНЗОК за съответната година размер **(до влизане в сила на ЗБНЗОК за 2026 г. - 8 на сто)-** вноските са изцяло за сметка на лицата	до 25-о число на месеца, следващ този, за който се отнасят, а при годишното изравняване – в срока за подаване на данъчната декларация по чл. 50 от ЗДДФЛ - 30 април 2026 г.

ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД И ЗДРАВНООСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ ЗА ЛИЦАТА, КОИТО НЕ ПОДЛЕЖАТ НА ОСИГУРЯВАНЕ НА ДРУГО ОСНОВАНИЕ ПО ЗАКОНА ЗА ЗДРАВНОТО ОСИГУРЯВАНЕ

За тези лица вноската се определя върху не по-малко от **половината** от минималния месечен размер на осигурителния доход за самоосигуряващите се лица, определен със ЗБДОО за съответната година.

До влизане в сила на ЗБДОО за 2026 г, съгласно ***Закон за събирането на приходи и извършването на разходи през 2026 г. до приемането на Закона за държавния бюджет на Република България за 2026 г., Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2026 г. и Закона за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2026 г.*** се прилага минималния месечен осигурителен доход за самоосигуряващите се лица по чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4 от КСО, определени в ЗБДОО за 2025 г. в размер на 550,66 евро (1077 лв.), **т.е. здравноосигурителната вноска за лицата по чл. 40, ал. 5 се определя върху осигурителен доход не по-малък от 275,33 евро (538,50 лв.).**

Лицата, осигурени по реда на чл. 40, ал. 5 от ЗЗО, са тези, които дължат здравноосигурителните си вноски изцяло за своя сметка и не са:

- упражняващи свободна професия и/или занаятчийска дейност по регистрация;
- еднолични търговци;
- собственици или съдружници в търговски дружества и физическите лица - членове на неперсонифицирани дружества и лица, които се облагат по реда на чл. 26, ал. 7 от ***Закона за данъците върху доходите на физическите лица***;
- регистрирани земеделски стопани или тютюнопроизводители;
- морски лица;
- лица, които извършват дейност по събиране на диворастящи гъби и плодове.

До влизане в сила на ЗБДОО за 2026 г, съгласно ***Закон за събирането на приходи и извършването на разходи през 2026 г. до приемането на Закона за държавния бюджет на Република България за 2026 г., Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2026 г. и Закона за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2026 г.*** се прилага максимален месечен размер на осигурителния доход - 2111,64 евро (4130 лв.).

ВНИМАНИЕ

Лицата, които се осигуряват по този ред, могат да внесат авансово здравноосигурителните си вноски за избран от тях период от време на основание чл. 43 от ЗЗО.

Лицата дължат здравноосигурителни вноски по реда на чл. 40, ал. 5, т. 1 от ЗЗО само в случаите, когато ***не подлежат*** на осигуряване на друго основание по чл. 40, ал. 1, 2 и 3 от закона.

Пример:
Безработно лице, регистрирано като търсещо работа е без право на обезщетение за безработица. Лицето не получава никакви доходи и не е осигурено за сметка на държавния бюджет. Следва да внася здравноосигурителни вноски на основание чл. 40, ал. 5, т. 1 от ЗЗО.

Пример:
Лице, работещо без трудово правоотношение по договор с възложител през месец март 2025 г. получава месечно възнаграждение под минималната работна заплата за страната, след намаляването му с разходите за дейността, определени по реда на ***Закона за данъците върху доходите на физическите лица*** (ЗДДФЛ). През същия месец лицето няма други доходи и не е осигурено на друго основание по ЗЗО. За месец март то дължи здравноосигурителни вноски по реда на чл. 40, ал. 5, т. 1 от ЗЗО. При подаване на годишната данъчна декларация за 2025 г. лицето следва да попълни и Таблица 2 от Справката за окончателния размер на осигурителния доход към данъчната декларация по чл. 50 от ЗДДФЛ, за да определи окончателния размер на осигурителния доход за годината, върху който се дължат здравноосигурителни вноски.

ВНИМАНИЕ

Лицата, които не са осигурени на друго основание, внасяли са здравноосигурителни вноски през годината на основание чл. 40, ал. 5, т. 1 от ЗЗО и същевременно имат получени доходи, подлежащи на данъчно облагане *(например: доходи от авторски и лицензионни възнаграждения, от наем на движимо и недвижимо имущество и др.)* съгласно данните от данъчната декларация по чл. 50 от ЗДДФЛ, определят окончателен размер на здравноосигурителния доход. За целта те попълват Таблица 2 от Справката за окончателния размер на осигурителния доход към данъчната декларация по чл. 50 от ЗДДФЛ.
Облагаеми доходи, подлежащи на данъчно облагане съгласно данните от данъчната декларация, получени от лица, които не са осигурени на друго основание и са внасяли здравноосигурителни вноски на основание чл. 40, ал. 5, т. 1 от ЗЗО, се разделят на броя на месеците, през които лицето е самоосигуряващо се по чл. 40, ал. 5, т. 1 от ЗЗО, независимо от броя на дните през месеца, в които лицето е внасяло здравноосигурителни вноски на това основание.

ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД И ЗДРАВНООСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ ЗА ЛИЦАТА, КОИТО НЕ ПОДЛЕЖАТ НА ОСИГУРЯВАНЕ НА ДРУГО ОСНОВАНИЕ ПО ЗАКОНА ЗА ЗДРАВНОТО ОСИГУРЯВАНЕ

Пример:
За цялата 2025 г. лице внася здравноосигурителни вноски на основание чл. 40, ал. 5 от ЗЗО. През годината то отдава под наем собствено жилище. При подаване на годишната данъчна декларация за 2025 г. лицето следва да попълни и Таблица 2 от Справката за окончателния размер на осигурителния доход към данъчната декларация по чл. 50 от ЗДДФЛ, за да определи окончателния размер на осигурителния доход за годината, върху който се дължат здравноосигурителни вноски.

ВНИМАНИЕ

Съгласно чл. 40, ал. 5, т. 2 от ЗЗО лицата, които не подлежат на осигуряване по ал. 1, 2 и 3, са длъжни да подават декларация, в която посочват, че ще се осигуряват по реда на т. 1 от закона. В нея лицата, които подлежат на осигуряване по чл. 40, ал. 5, т. 1 от ЗЗО, са длъжни да декларират и избрания осигурителен доход, върху който ще се осигуряват.
Декларацията се подава по ред, определен с наредба на министъра на финансите – декларация образец №7 от ***Наредба №Н-13 от 17.12.2019 г. за съдържанието, сроковете, начина и реда за подаване и съхранение на данни от работодателите, осигурителите за осигурените при тях лица, както и самоосигуряващите се лица*** (Виж фиш IV.I.2).
Срокът за подаване на декларацията е до 25-о число на месеца, следващ месеца на възникване на това обстоятелство.

Пример:
Задължението за осигуряване на лице по реда на чл. 40, ал. 5, т. 1 от ЗЗО е възникнало на 01.04.2026 г. Лицето е задължено да подаде декларация обр. №7 в срок до 25.05.2026 г.

Когато не е подадена декларация обр. №7 или вноските не са внесени в срок, може да бъде издаден акт за установяване на задължението от органите по приходите без извършване на ревизия (чл. 107, ал. 3, изр. последно от ***Данъчно-осигурителния процесуален кодекс*** (ДОПК)). Актът може да се обжалва по реда на чл. 107, ал. 4 от ДОПК.

ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД И ЗДРАВНООСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ ЗА ЛИЦАТА, КОИТО НЕ ПОДЛЕЖАТ НА ОСИГУРЯВАНЕ НА ДРУГО ОСНОВАНИЕ ПО ЗАКОНА ЗА ЗДРАВНОТО ОСИГУРЯВАНЕ

ВНИМАНИЕ

При наличие на няколко публични задължения самоосигуряващите се лица по чл. 40, ал. 5 могат да заявят кои задължения за здравноосигурителни вноски погасяват, като преди внасянето на сумите подадат заявление, съгласно приложение №8 към чл. 3 от Наредба №Н-13 от 17 Декември 2019 г. (Виж фиш IV.I.2). В този случай чл. 169, ал. 5 и 6 от ДОПК не се прилагат – чл. 41, ал. 2 от ЗЗО.